

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 8 maanden . . . . . f 4.50.  
 Voor de overige steden des Rijks . . . . . 5.50.

DINGSDAG 6 MAART.

UITGEVER-DIRECTEUR:

C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon,  
 Beurssteeg, te Amsterdam.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet,  
 Jan Hendrikstraat, n<sup>o</sup>. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van één tot zes regels.

Voor elken regel meer.

Behalve de 35 cts. zegelgeld.

Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van f 1, hetwelk regt daarvoor begrepen.

## Nikolaas I Pawlowitsch, Keizer aller Russen.

Onder de vorsten, wier naam met onvergankelijke trekken in de geschiedrollen zal staan opgetekend, behoort voorzeker Nikolaas I. Gewigtig was het tijdstip, waarop hij werd geboren; hoogst gewigtig waren zijne regering en zijne staatkunde voor zijn vaderland en voor Europa; allergewigtigst is het tijdstip van zijn dood, waarvan het berigt zoo plotseling de wereld trof en op haar een diepen indruk en grooten invloed maken zal. Gewis zullen onze lezers eenige meerdere bijzonderheden willen kennen omtrent den man, wiens handelingen en woorden sedert zoo langen tijd aandachtig door geheel Europa werden nagegaan. Wij zullen in weinige woorden trachten te schetsen wat hij was en wat hij wilde, eerst als mensch en als vorst, daarna als staatsman. Wij wenschen hem voor te stellen, gelijk personen, die hem omgaven; hem hebben geschilderd, en zijner bedoelingen, voor zoover die onder het bereik van 't publieke oordeel lagen, strikt recht laten wedervaren, want alleen de stem der onpartijdigheid is gerechtigd zich boven het graf te verheffen.

NIKOLAAS was het negende der tien kinderen, die PAUL I in zijn tweede huwelijk met MARIA FEODOROWNA, eene Wurtemburgsche prinses, verwekte. Op den 25 Julij (ouden stijl), 1796 werd hij te Gatschin geboren. De eerste levensjaren van den jeugdigen Grootvorst kenmerkten zich door geene andere gedenkwaardige gebeurtenis, dan door den vreeselijken moord, op zijn vader gepleegd. Men zegt dat die eerste herinnering zijner jeugd, de vreeselijke nacht, waarin zijne moeder, door het gedruisch en het wapengekletter in het Michailowsche paleis gewekt, hare beide jongste zonen MICHAEL en NIKOLAAS uit het bed rukte en met hen den overweldigden Keizer ter hulpe sneide, maar door graaf PAHLEN naar hare kamers werd teruggedreven om haren gemaal nooit weder te zien, zoo diepe sporen in het gemoed van den lateren Keizer heeft nagelaten, dat daardoor de koelheid, de ernst en de weinige innemendheid in zijn karakter zijn ontstaan. NIKOLAAS werd onder de leiding van graaf LAMSDORF met zijn broeder MICHAEL, door STORCK en ADELUNG, die als schrijvers niet onbekend zijn, en MURAWIEW, in de wetenschappen, en door DUPONET, uit Lausanne, in de Fransche taal onderwezen. De eerste levensjaren der jeugdige grootvorsten waren te belangrijk voor Rusland en voor Keizer ALEXANDER, dat men zich veel met hen kon bezig houden. NIKOLAAS legde weinig talent tot diepe studie aan den dag; hij leerde echter met groot gemak de nieuwe talen, en hij beminde de muziek hartstogtelijk. Zelfs componceerde hij zich door koelheid en afgetrokkenheid. Zijne zucht voor het krijgsmansleven was onbetwist, ofschoon hij alle meer verheven krijgskennis minder toegankelijk dan zijne broeders KONSTANTIJN en MICHAEL; hij werd dien ten gevolge minder door hem bemind, ofschoon hij niet zoo woest als de eerste niet zoo opvliegend als de laatste was. Bij het publiek boezemde de jeugdige Grootvorst evenmin groote sympathie in; ofschoon daartoe geene aanleiding scheen te bestaan; want zijne jongelingsjaren kenmerkten zich door geene uitspattingen, anders daar zoo gewoon, dat niemand weet van daden van woestheid of barbaarsheid iets te verhalen.

In 1814 werd NIKOLAAS tot zijne verdere beschaving eene reis door Europa gezonden. Hij doorreisde Duitschland, Frankrijk en Engeland. Men wil, dat hij gezonden werd om zich eene levensgezellin te kiezen. Onbestemd is het vermoeden, dat Keizer ALEXANDER hem toen reeds als zijn opvolger bestemde, omdat hij de woestheid en den grilligen aard van KONSTANTIJN te zeer vreesde.

Na zijn terugkeer in Rusland huwde NIKOLAAS de

oudste dochter van Koning FREDERIK WILHELM III van Pruisen, prinses MARIA CHARLOTTE, die het Grieksche geloof en den naam van ALEXANDRINA FEODOROWNA aannam. Het karakter van deze schoone prinses stemde wonderwel overeen met dat van haren gemaal; haar latere ziekelijke toestand wordt toegeschreven aan de gevolgen van haren hartstogt voor den dans. Tijdens zijn huwelijk bekleedde de grootvorst den rang van opper-inspecteur van het wapen der genie. Verscheidene jaren achtereen leefde de Grootvorst nu met zijne fijn beschaafde gemalin, die hem groote achting en genegenheid inboezemde, in stille en huiselijke afzondering in het paleis Anitschkof. Welligt droeg zijne toen nog onbestemde positie tot die afzondering bij, daar toen reeds de vraag door elk, die het hof van meer nabij kende, werd geopperd: wie zal den troon eenmaal bestijgen: Grootvorst KONSTANTIJN of Grootvorst NIKOLAAS?

Werpen wij nu een vlugtigen blik in het huiselijk leven van het paleis Anitschkof, dat ook, na de troonsbeklimming, met weinige veranderingen, op het Keizerlijk winterpaleis werd overgebracht. NIKOLAAS stond des morgens vroeg op en begaf zich weldra aan de bezigheden van den dag, nadat hij gewoonlijk vooraf eene wandeling deed. In zijn kabinet heerschte de striktste orde; de muren waren met afteekeningen van de uniformen der verschillende regementen versierd. De meubels waren smaakvol, maar niet prachtig; geen spoor vond men er van doellooze, nietige versierselen. Het middagmaal duurde gewoonlijk slechts korten tijd en werd zoo spoedig mogelijk toegediend; de gerechten waren betrekkelijk gering in getal. De Keizer at eerst tamelijk veel en dronk zeer malig. In de laatste jaren zou zijne maag zeer verzwakt zijn. Hij rookte of snoof niet. Des avonds gebruikte hij twee of drie koppen zeer sterke thee; bragt hij gewoonlijk den tijd met eenig spel door. Niettegenstaande deze orde, die natuurlijk dikwijls werd verstoord door de pligten, welke op den Vorst rustten, was de Keizer zeer weinig afhankelijk van zijne gewoonten. De betrekking tot de Keizerin, die jaren lang zeer innig was, wordt als hartelijk en edel afgeschetst door personen, die in de gelegenheid waren de vorstelijke personen meer van nabij te leeren kennen. Uit hun huwelijk zijn de volgende kinderen gesproten. ALEXANDER NICHOLAEWITSCH, geb. 29 (17) April 1818, nu Keizer geworden; MARIA NICHOLAEWNA, geb. 18 (6) Aug. 1819; (hertogin van Leuchtenberg); OLGA NICHOLAEWNA, geb. 11 Sept. (30 Aug.) 1822 (Kroonprinses van Wurtemberg); ALEXANDRA NICHOLAEWNA geb. in 1825 (overleden 1844); KONSTANTIJN NICHOLAEWITSCH, Groot-Admiraal van Rusland, geb. 21 (9) Sept. 1827; NIKOLAAS NICHOLAEWITSCH, geb. 8 Aug. (18 Julij.) 1831, en MICHAEL NICHOLAEWITSCH, geb. 25 (13) Oct. 1833.

De Grootvorstinnen OLGA en ALEXANDRA, als ook de Grootvorst KONSTANTIJN, werden dikwijls als zijne lievelingen aangewezen. Naar het uiterlijk te oordeelen, was de betrekking tusschen de Keizerlijke familie vrij ceremonieel, zoodra de kinderen een weinig opgegroeid waren.

Keizer NIKOLAAS wordt door eene bekwame hand aldus beschreven:

„Wat de grootte zijns persoons betreft, zij is verre boven het meerendeel zijner onderdanen verheven. Zijn ligchaam is van hoofd tot voeten wel gevormd. De bij meer gevorderde jaren uiteenzettende vormen, waaraan men den wel gewonnen, maar immer voelbaren dwang van de uniform bemerkt, getuigen van zijnen sterken lichaamsbouw. Het hoofd is, in vergelijking tot de overige deelen, te klein, maar wel evenredig met de breede borst. De omtrekken en gewone uitdrukkingen zijns gelaats zijn volkomen die van een steenen beeld. Gestrengheid en de bewustheid zijner majesteit stralen daarin door, en ofschoon deze uitdrukking soms voor één oogenblik door een vriendelijken trek wordt afgewisseld, zoo ligt die vriendelijkheid slechts in den trek der wangen; de mond en vooral de oogen glimlagchen nooit. De mond, waarboven een dunne

snorbaard prijkt, is regelmatig gevormd, maar de scherp gesneden lippen vertoonen iets bitters en kouds. Geene zinnelijkheid is daarop te lezen, evenmin als in het gelaat gelyk met een woord van liefderijke verschooning gesproken, noch een kus van gloeienden hartstogt gegeven hebben. Het oog schijnt nog minder geschikt voor eene zachtere uitdrukking dan de mond. De overhangende oogleden geven hem iets schuws in den dagelijkschen omgang, doch zoodra een gesprek meer dan gewoon belang bij den Keizer opwekt, schieten de oogen bliksemstralen van vreugde of toorn. Bijna zonder de minste kromming strekt zich de fijn gesneden neus van het steile, in de laatste jaren door een dunnen haarkrans omgeven voorhoofd uit. Is de regel der gelaatkunde aannemelijk, dat alle menschen, wier neus lijnrecht van het voorhoofd nederwaarts loopt, onbekwaam zijn tot de geringste opoffering van eenmaal opgevatte denkbeelden, dan was dit volkomen op Keizer NIKOLAAS toepasselijk geweest.

De Keizer gaf nooit bliken van groote militaire bekwaamheid. Het is bekend, dat hij zich nimmer persoonlijk als bevelvoerder aan het hoofd eener krijgsoperatie gesteld heeft; het is evenzeer bekend, dat hij eens, bij groote veldoefeningen in de nabijheid van Petersburg, zich door zijne tegenpartij liet insluiten en sedert dien tijd voerde hij bij dergelijke oefeningen geen kommando meer. In de militaire kringen te Petersburg verhaalt men, dat een oud generaal hem eenmaal te Kroonstadt, ter gelegenheid van eene proefneming met eene nieuwe artillerie-inrigting, durfde zeggen: „Uwe Majesteit verstaat dit niet.“ Is dit al een bewijs tegen vroegere militaire bekwaamheden van den Keizer, dan mogen wij niet voorbijzien, dat het ten minste een bewijs is van natuurlijk verstand, dat de Alleenheerscher aller Russen dit antwoord bedaard ontving. Wij ontmoeten in het leven van den Keizer menig voorbeeld van volkomene onderwerping aan beter gegronde gevoelens. CANONIN, die niet zeer door den Keizer bemind werd, dreef echter menig plan als minister van finantien door. Dit was ook met NISSELRÖDE en anderen het geval. Waar het zuiver technische zaken betrof, schikte NIKOLAAS zich bijna altijd naar het oordeel van maaneu van het vak. In het algemeen achtte en erkende hij steeds positive kennis en practische ondervinding. Voor het waarlijk schoone en zelfs voor het vernuft koesterde de Keizer minder eerbied. Hetgeen men bv. zegt van de begunstiging en bescherming van kunsten en wetenschappen, overtreft nauwelijks den vorm van gewone vorstelijke ondersteuning der kunst. Zoo waren meestal alleen die schilders bij hem in hooge achting, die paarden, parades en veldslagen schilderden. Achtung voor de wet, liefde voor hetgeen bestaat, waren karaktertrekken van den Keizer, die zeer goed met zijne positieve rigting overeenstemden. Het krijgsmansleven achtte hij dan ook den aantrekkelijksten stand in de maatschappij, zowel uit noiging als van wege de staatkundige strekking.

Zietdaar den man, aan wien Keizer ALEXANDER bij zijn verscheiden het lot van 60 millioen zielen toevertrouwde. Wij zijn thans genaderd tot dat belangrijk oogenblik, waarop NIKOLAAS den troon besteeg. Gewigtig is die gebeurtenis zowel op zich zelve, als wegens hare gevolgen voor Rusland en voor Europa geweest.

Wij hebben vlugtig den mensch geschetst, om onze lezers daardoor welligt een dieperen blik gemakkelijker te maken in de drijfveren, die de binnen- en buitenlandsche staatkunde van den Keizer van Rusland in beweging bragten, in verband met de politiek van zijn land en die zijner vroegere regenten, zijne voorvaderen. Wij zullen dit belangrijk gedeelte van onze taak in een volgend artikel trachten te vervullen.

## Buitenland.

### ALGEMEEN OVERZICHT.

Het is ligt te begrijpen, dat de dood van Keizer Nicolaas veel indruk maakt, die ook op de beurzen van Parijs, Londen en Weenen merkbaar was door eene ontzaggelijke rijzing der fondsen. Die rijzing heeft voorzeker eene gewichtige beteekenis. Zij levert het bewijs hoezeer de vrede door de industriële en handeldrijvende klassen verlangd wordt. De troonsbestijging van den nieuwen Czar kan zeer gelukkige uitkomst hebben. Hij toch bevindt zich in gunstigen toestand tegenover de Westersche mogendheden; daar hij tot dusver niet persoonlijk in den strijd betrokken was. Het persoonlijk element is dus zeer gewijzigd, en er was steeds een nauw verband tusschen de diplomatische quaestien en die van persoonlijke aard.

Keizer Nicolaas oefende op den toestand veel invloed uit door zijn karakter en zijne persoonlijke positie. Hij was hevig, eigenzinnig en onbuigzaam.

De nieuwe Keizer, voorheen Groot-hertog en Czarewitsch Alexander heeft niet het karakter van zijn vader. Hij is zachter van inborst, gematigd, vredelievend en naauwgezet in het nakomen zijner verplichtingen.

Door niets heeft hij ooit geopenbaard, geneigdheid tot oorlog, eerezucht of koortsachtige hevigheid van temperament en ruwheid van vormen, welke concessien en vredelievende schikkingen onmogelijk maken. Door die hoedanigheden van karakter heeft hij zich althans als groot-hertog doen kennen. Wij moeten daarbij voegen, dat hij reeds een onderdom heeft bereikt, waarop al die eigenschappen ontwikkeld zijn: hij is zeven en dertig jaren oud, als zijnde geboren op 19 April 1818.

Zoo zijne troonsbestijging hem niet dronken maakt en verandert, dan kan Europa met vertrouwen de beschikkingen afwachten, welke hij zal nemen.

Wij spraken hier in de onderstelling, dat de troonsbeklimming zonder schok of stoot plaats hebbe; dat de oudste zoon des Keizers erkend worde als erfgenaam van den troon. Maar in een zoo uitgestrekt rijk, door zulke talrijke legers bezet, wie kan daar waarborg blijven voor alle partijen, voor alle troepen en derzelver hoofden? Indien een der drama's, zoo algemeen in de geschiedenis van Rusland, de troonsbestijging van den groot-hertog Alexander mogten beletten, dan zouden die inwendige onlusten ten gevolge hebben, of om den Czar te noodzaken den vrede te sluiten, of zijne middelen tot oorlogvoering te verzwakken en zodoende de overwinning aan den kant der gealleerden te verbaasten.

De Engelsche bladen bevatten reeds vele beschouwingen over den overleden Keizer.

Jammer echter zijn zij niet met de zoo noodige bedaardheid en kalmte geschreven en verraden zij maar al te zeer een vijandigen toon. Het artikel van de *Times* vooral is zeer hevig.

Op weinige uitzonderingen na bepalen zich de Fransche bladen enkel bij de vermelding van den dood des Czars en onthouden zich vooralsnog van alle beschouwingen deswege.

Eene dépêche uit St. Petersburg deelt mede, dat aldaar eene proclamatie is uitgevaardigd, gedagteekend van den 2ten dezer, waarin Alexander II de bevolking kennis geeft van zijne troonsbestijging. De nieuwe Keizer had reeds de hulde van de hoofdofficieren van het garnizoen ontvangen.

De Keizer van Oostenrijk heeft prins Gortschakoff bij zich ten gehoorde ontvangen, en deze gecondoleerd wegens het overlijden van den Keizer van Rusland. De aarts-hertog Wilhelm is gisteren naar St. Petersburg vertrokken. De baron von Bruck en de russische gevolmagtigde von Titoff zijn te Weenen aangekomen.

Uit Parijs wordt gemeld, dat de Keizer, nadat hij uit het kamp van Ambleture is teruggekeerd, lord Clarendon bij zich ten gehoorde heeft ontvangen om te onderhandelen omtrent den toestand, welke door den dood van keizer Nicolaas is ontstaan. De senaat van Sardinië heeft eergister goedgekeurd het wetsontwerp, waarbij het alliantie-tractaat tusschen Piemont en de Westersche mogendheden wordt goedgekeurd. Uit Madrid wordt gemeld, dat er al meer en meer waarschijnlijkheid bestaat, dat de regering eene leening zal sluiten. Men noteert de 3 pCt. binnenl. 34 pCt. en de 1 pCt. 19 1/4.

De maarschalk Paskewitsch heeft per telegraaf te Warschau bevel ontvangen, om onmiddellijk naar St. Petersburg te vertrekken. Men spreekt van het hernieuwen der diplomatische betrekkingen tusschen Oostenrijk en Piemont. De *Postzeit.* meldt, dat een afgezant van die laatste mogendheid te Weenen zal worden geaccrediteerd.

De toestand van het kanton Tessin wordt van dag tot dag bagobelijker. Men meldt uit Kopenhagen, dat de Folksthing den 1 Maart met 48 tegen 41 stemmen is overgegaan tot benoeming van eene commissie van 25 leden, ten einde de oud-ministers Hansen, Steen Bile, Bluhme en Spinneck te ondervragen, welke ministers zich bereid verklaard hebben om te verschijnen. De oud-ministers Tillisch en Oersted hebben dat geweigerd.

De Spaansche Cortes hebben een gedeelte der zitting van den 26 geheel gewijd aan persoonlijke quaestien tusschen de heer Mejandro Castro, ultra conservatieve afgevaardigde, en den heer Olozago, tevens minister van Spanje te Parijs en lid der Cortes.

Men meldt uit België, dat de heer Brouckere bij den Koning onthouden is. Men brengt dit in verband met de zamenstelling van een nieuw ministerie.

## Binnenland.

### Staten-Generaal.

#### Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG, 5 MAART.

Ingekomen het Algemeen Verslag der Commissie, belast met de verevening der zaken van de voormalige wees- en momboir-kamers. **Eene Commissie, bestaande uit de heeren: Zijlker, van Lehnep, Dullert, van Wintershoven en Hengst,** zal over dat verslag rapport nitbrengen.

Aan de orde is de discussie over het wetsontwerp tot *regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering.*

De heer RHEEDE VAN OUDTSHOORN zegt, dat het tegenwoordig ontwerp zich zeer gunstig onderscheidt boven het eerste van den tegenwoordigen Minister, en boven dat van den heer ROSENTHAL. Volgens hem heeft de Minister een goed gebruik gemaakt van de, sedert jaren omtrent dit onderwerp geene wenken. Met genoegen heeft Spr. gezien, dat de Regering zich heeft geplaatst op 't zuiver repressief terrein, 'tgeen volgens hem zeer strookt met de bedoeling der Grondwet. Spr. vereenigt zich dus geheel met het hoofd-beginsel, dat ten grondslag ligt van 't tegenwoordig ontwerp. Voorts is hij het eens met de Regering, dat art. 10 der Grondwet niet uitsluitend slaat op *politieke* vereenigingen, maar op die van allerlei anderen aard; 'tgeen Spr. nader ontwikkelt. Hij heeft echter ook punten van bezwaar, en wel betrekkelijk de artt. 1, 4, 5 en 6. Voornamelijk heeft Spr. bezwaar tegen de bepalingen omtrent de vereenigingen als *regtspersonen*; die bepalingen behooren in deze wet volgens hem geene plaats te hebben; al die bepalingen behooren in het Burgerlijk Wetboek te huis. Mogten zijne bezwaren niet opgeheven worden, hij zal stemmen tegen de artt. 5 en volgende, maar daartoe zijne stem aan het geheele ontwerp niet onthouden.

De heer DE KEMPENAER wijst aan, dat de Min. v. Just. zijn vroegeren weg heeft verlaten en van het preventief terrein op het repressief is overgegaan. Dit kan Spr., met het oog op mogelijke tijden, niet goedkeuren. Een tweede bezwaar tegen de voordragt was het niet nemen van voorzieningen bij het instellen van kloosters of het verkrijgen van goederen door geestelijke orden. Voort is Spr. met de Regering van meening, dat de wet niet uitsluitend de politieke vereenigingen behoort te omvatten en dat, zeer te regt, bepalingen omtrent de regtspersonen zijn opgenomen. Hij acht het ontwerp intusschen niet volledig, en wel ten aanzien van twee punten. 1o. de bepaling, dat tot de oprigting eener vereeniging geene magtiging wordt gevorderd, meent Spr. dat aldus moet gewijzigd worden, dat de oprigting *bekend gemaakt moet worden* aan het hoofd van 't plaatselijke bestuur; want het leven van het individu was bekend, waarom zou het leven van eene inrigting onbekend moeten blijven? 2o. mist men in de voordragt eene bepaling, waarbij, in geval van buitengewone omstandigheden, het regt van vereeniging en vergadering voor een tijd geschorst kan worden, ofschoon bij de Grondwetsherziening de regering verklaard heeft, dat zoodanige bepaling in eene wet als deze te huis zal behooren.

De VOORZITTER merkt op, dat de vorige Spr. eigenlijk over de artikelen, *niet* over de algemeene strekking van 't wetsontwerp gesproken heeft.

De heer ELOUT v. SOETERWOUDE zal met aandacht, alles aanhooren wat tot verdediging der wet zal worden bijgebracht; doch hij acht zich verplicht zijne bezwaren te doen kennen. Wat is hier te regelen, en naar welken rigtsnoer moet dit geschieden. Er staan twee stelsels tegenover elkander, die uitmuntend in de stukken ontwikkeld zijn. Wat hem betreft, hij is van meening, dat uit de discussie over art. 10 der Grondwet niet afgeleid kan worden, om het regt bij art. 1690 B. W. omtrent de burgerlijke vereeniging, gegeven, te verminderen. Hij acht dus de bepalingen omtrent de burgerlijke *regtspersonelijkheid*, in deze wet, overbodig. Z. i. moet de rigtsnoer bij de regeling van het regt van vereeniging alleen zijn de openbare orde; dat is niet synoniem met regt en billijkheid, zoo als in de Mem. van Beantw. wordt bedoeld. Het moet wel steunen op regt en billijkheid, maar het is niet hetzelfde. De definitie in de Mem. van Beantw. gegeven, gaat dus z. i. niet op. Hij begrijpt niet wat in den zin der Mem. v. Beantw. het gevaar is der vereeniging, wier regtspersonelijkheid in deze wet wordt geregeld. Hij acht dit niet noodzakelijk. Er is geen enkel voorbeeld bijgebracht, dat zedelijke lichamen zoo gevaarlijk zijn. En zoo dit al het geval mogt wezen, dat men dan eene repressieve bepaling make.

Zijne slotsom is dus dat art. 10 der Grondwet niet toelaat bepalingen mopens de *regtspersonelijkheid* der zedelijke lichamen in deze wet op te nemen. Moeten de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in dit opzigt gewijzigd worden, dat men dit dan doe bij eene afzonderlijke wet, doch het kan niet hier, bij deze wet, plaats hebben. Het regt van vereeniging beteekent niets als men de zedelijke lichamen afhankelijk maakt van erkenning als *regtspersonen*.

De heer WINTGENS noemt deze discussie eene derde lezing van een wetsontwerp, sedert 1849 aanhangig. Hij doorloopt kortelijk de geschiedenis van het ontwerp, sedert de heer Donker Curtius het eerst ter tafel bragt. Spr. vraagt wat het lot zal worden van deze voordragt? Hij wenscht, dat zij tot wet worde verheven, en daarom wil hij zijne meening daarover mede deelen. De groote bezwaren zijn tegen dit ontwerp getegen, volgens Spr. in het toekennen

van de bevoegdheid van regtsperson aan vereeniging. Spr. is ook van meening, dat art. 10 der Grondwet algemeen zinnig de regeling van 't regt bedoelde, niet enkel die van de politieke vereenigingen uitsluitend; hij geloof, dat die regeling in algemeen zinnig juist moet strekken tot opheffing van den geest van associatie. En wanneer hij nu let op dit standpunt, dan geloof hij met de Regering, dat de regeling is geschied naar behoren, en erkent hij hare beschouwingen over de regtspersonelijkheid der vereenigingen als regtskundig juist. Spr. treedt vervolgens in eene uitvoerige, door citaten gestaafde ontwikkeling van zijne verdediging van 't stelsel der Regering.

De heer MACKAÏJ betreurt het, dat er in 1848 een uitlegging aan art. 10 Gwt. is gegeven, die eene ontzetting van het regt van vereeniging ten doel had. Men zegt wel, dat het hier eene quaestie van publiek regt is, maar spreker meent hierop te moeten antwoorden, dat de overweging van het ontwerp niet spreekt van het Burg. Wetboek en dat men letten moet op de woorden der Grondwet, volgens welke de ingezetenen zich kunnen vereenigen en op die van het Burg. Wetboek, volgens welke de personen zich kunnen vereenigen. Uit dat verschil leidt hij af, dat art. 10 een ander regt op het oog gehad heeft, niet de burgerlijke, maar allen de staatkundige vereeniging. Hij meent, dat men bij de grondwets-herziening ook niet anders heeft bedoeld.

De heer GODEFROI wil thans niet op 't tapijt brengen de vraag, of de regtspersonelijkheid bij deze wet moet worden geregeld, evenmin de vraag of art. 1 aanneemelijk is. Hij zal daarover bij de behandeling der artikelen nader spreken. Thans wenscht hij alleen de vraag te behandelen of hier *andere* dan politieke vereenigingen behooren geregeld te worden. Spr. is gekomen tot het resultaat, dat deze wet wel degelijk *alle* vereenigingen behoort te omvatten, omdat het oprigten van vereenigingen het uitvloeisel is van de uitoefening van het regt van vereeniging.

Zelfs zij die beweren, dat deze wet alleen *politieke* regeling moet bevatten, moeten, volgens Spr. beaamen dat de hier voorgedragen regeling eene is van staatsrechtelijke aard, omdat niets anders wordt geregeld dan de verhouding van het zedelijk ligchaam tot den Staat. Doch al ware het ook, dat bij deze wet eene civielrechtelijke regeling plaats had: Spr. zag er geen bezwaar in, om te regelen wat geregeld moet worden, onverschillig hij de wet of bij eene afzonderlijke. Spr. vreest toch, dat, wanneer men steeds uitstelde en uitstelde, *niets* zou worden tot stand gebracht; men moest de gelegenheid tot regeling aangrijpen, zoodra en waar die zich ook moogt aanbieden.

De heer SLOET TOT OLDRAVIS heeft eene beschouwing van nog al peremptoire aard. Hij heeft een constitutioneel bezwaar tegen de behandeling dezer wet, en hij hoopt, dat de Regering alsnog genoegzame aanleiding zal vinden om het wetsontwerp in te trekken. Het is hem namelijk bij onderwindig gebleken, dat alleen dan, wanneer de anti-revolutionnaire partij ministerieel is, *dit* bewind regeeren kan op eene meerderheid van hoogstens drie of vier stemmen; en nu vraagt hij, of de Reg. kan meenen, dat de natie er mede gediend is om door *zooveel* kleine meerderheid beheerscht te worden; of het belang der Kroon zulke medebrenge? Een bewind, dat door dusdanige meerderheid wordt gesteund, mag, ja, gewis zaken van ondergeschikt belang regelen; maar organieke wetten tot stand te brengen van algemeen invloed en uitwerking, daartoe behoort grotere, meer zedelijke kracht. Velen in den lande zijn dan ook bekommerd, dat zij de Natie eene donkere toekomst zien te ontmoet gevoerd door een bewind, dat zo wankelbaar staat, zoo weifelend wordt ondersteund. Gewichtig onderwerpen als de onderhavige wet mogen, in dergelijke toestand als waarin het land zich bevindt, niet worden door gedreven, en hij hoopt alsnog, dat de regering dit wetsontwerp intrekke.

De MIN. v. JUST. geeft de stelligste verzekering, dat geen het minste denkbeeld bij het kabinet bestaat om te treden; de Regering zal dus handelen, gelijk zij acht dat het belang des Vaderlands medebrenge, en dat is wat de Min. den heer SLOET zal antwoorden.

Tot de verdediging van het wetsontwerp zelf overgaande doorloopt de Minister vooraf de geschiedenis der grondwets-herziening betrekkelijk art. 10 der Grondwet en toont vervolgens aan, dat men in eene politieke wet zeer wel vereenigingen in andere bestaande wetten maken kan. Met betrekking tot de punten, door den heer de Kempenaer behandeld, verklaart de Min. dat hij aanvulling der voordragt onnoodig acht, omdat met betrekking tot de vermeldde langde bekendmaking van de oprigting van *elke* vereeniging de vrijheid der burgers te zeer zou belemmerd worden; en omdat de Min. vreest, dat niemand ooit, wat het 2de punt betreft, het mandaat zou durven op zich nemen om het regt van vereeniging tijdelijk te schorsen.

Daarna behandelt de Minister het vraagstuk, of art. 10 der Grondwet al dan niet toelaat, om andere dan politieke vereenigingen bij deze wet te regelen. Op de gronden reeds in de gewisselde stukken ontwikkeld betoogt de Min. dat die meer uitgebreide regeling door de Grondwet wel is bedoeld, ook omdat art. 10 in den meest algemeen zinnig is gesteld.

Het doel der wet wordt door den Minister vervolgens uit velerlei oogpunten beschouwd en verdedigd. Dat voornamelijk was, om te bestrijden iedere vereeniging, als fictie kan optreden zonder verantwoordelijkheid; schenden kan de wetten op de erfelingen, waardoor de privilegiën kunnen gecreëerd worden, die inherent zijn aan de zaak; en eindelijk, die ten nadeele strekken van de nationale welvaart. Deze vier oogpunten werden door

Minister achtervolgens toegelicht, waarvan de slotsom was dat deze wet alle mogelijke vrijheid laat, zoover de openbare orde niet gestoord worde; en dat zij alleen het de creatie van fictien, die voor de maatschappij de meest verderfelijke gevolgen kunnen hebben.

De algemeene discussien worden daarna gesloten.

Art. 1 wordt zonder discussie aangenomen; zoo mede art. 2.

Bij art. 3 merkt de heer THORBECKE op: 1o. dat de aanhef behoudens de bepalingen der Strafwet hem toekomt niet vereenigbaar te zijn met het karakter van deze wet, dat een karakter van algemeenheid is. De strafwet had niets anders te doen dan te bepalen straffen, tegen diegenen, die vereenigingen oprigten strijdig met deze wet; 2o. vraagde de Spr., welke de vereenigingen zijn, die, volgens al. 3 van 't art., gelijk gesteld zijn met bijzondere personen, naar de meening der Regering, en of nu vrijgesteld zijn die, welke niet gelijk gesteld zijn?

De MIN. VAN JUSTITIE antwoordt: 1o. dat art. 3 niet verwijst naar de strafwet, maar dat het alleen maakt een voorbehoud. Ingevolge erkent de Min. gaarne, dat dit voorbehoud van kunnen wegvallen, omdat het voet kan geven aan hetgeen de Spr. vrees; 2o. dat andere vereenigingen, die vallen buiten al. 3 van 't art., geene openbare, geene erkende vereenigingen zijn en dat ze derhalve, als zoodanig, geene vormis kunnen te wege brengen.

De heer THORBECKE stelt voor: om, in verband met het gezegde des Ministers, de woorden: behoudens de bepalingen der strafwet weg te laten uit het artikel; en komt op zijn bezwaar, rakende het tweede punt, terug, ten gevolge waarvan Spr. vooruemt, om bovendien al. 3 van art. 3 te amenderen, in dien 't nadere antwoord des Ministers hem niet mogt bevredigen.

De Regering neemt het amendement van den heer Thorbecke over, en de Min. van justitie blijft bij zijn vroegeren uitloeg omtrent het tweede punt van bezwaar van gen. Spr. Intusschen nadat de heer Thorbecke andermaal zijn gevoelen had ontwikkeld, verandert de regering de redactie van al. 3 art. 3 aldus, dat zij nu luidt: verstootnis in de uitoefening der regten, van wie het ook zij, waarmede ook hierin aan de opinie des heeren Thorbecks gevolg is gegeven.

De artt. 3 en 4 worden zonder discussie aangenomen. De verdere discussie wordt nu uitgesteld tot morgen ochtend ten 11 ure.

**Voorsprij Verlay omtrent het wetsontwerp houdende wijziging der wet van 12 April 1850 (Staatsblad no. 15), houdende vaststelling van het Briefport en regeling der Brievenposterij.**

Bij het onderzoek in de afdelingen der Kamer van de Regentis voordragt zijn bedenkingen van vierderlei aard in het midden gebragt. Die bedenkingen betroffen namelijk: 1o. eenige punten, die men, behalve de in het wetsvoorstel behandelde, bij deze herziening in aanmerking wenscht te zien komen; 2o. de uitvoering, tot nu toe aan de wet van 12 April 1850 gegeven; 3o. de leemten, die nog steeds in de postdienst bestaan; en 4o. de voorgedragene wetsbepalingen zelve.

§ 1. Met genoegen heeft men gezien, dat de Regering bij de tegenwoordige herzing der postwet van 1850 in 't algemeen getrouw is gebleven aan het hoofdbeginsel dier wet. De beste rechtvaardiging van het staatsmonopolie is, wanneer de post zóó geriefelijk en zóó goedkoop wordt gemaakt, dat de particuliere nijverheid daarmede niet kunne dingen. De voorgestelde herziening draagt blijken, dat de Regering daarvoor meer en meer streeft.

Evenwel laat het zich niet ontkennen, dat ten platten lande nog steeds hier en Jaar genoegzame gelegenheid tot briefverzending wordt gemist. Welke uitbreiding nog aan de brievenpost gegeven worde, zij zal nimmer den plattelandsbewoners al het gerief kunnen verschaffen, dat hun deel zou zijn, zoo met iedere bijzondere onderneming, met elke veersluit of elken postwagen, brieven verzonden konden worden. Vele leden drongen er daarom op aan, dat bij de tegenwoordige herziening der postwet, daarin eene wijziging opgenomen wierd, strekkende tot het vrijlaten van brievenverzending met bijzondere ondernemingen van vervoer mits aan elken brief en aan elk pakket een postzegel werd gehecht. Zoo doende zou de Staat niet benadeeld en het gerief van een deel der ingezetenen grootelijks bevorderd worden.

Benigzins in verband met het voorafgaande is door vercheidene leden het denkbeeld geopperd om in de tegenwoordige herzieningswet bepalingen tot begunstiging van het gebruik van postzegels, en dus tot aanmoediging van dat gebruik, op te nemen.

Hunnes inziens schoot daartoe niets anders over dan de invoering van het Belgische stelsel, namelijk verdubbeling van port voor alle niet-gefrankeerde brieven, en dus gealgemeene frankering. In het denkbeeld dezer leden behoorde deze maatregel gepaard te gaan met de afschaffing van het beginsel om bij de berekening van het briefport den afstand in aanmerking te nemen, derhalve met de invoering van het zoogenaamd uniform-port.

De meeste leden, die het gebruik van postzegels door de Staat te verleen begunstiging, aangemoedigd wenschten, wenschten echter zoo ver niet gaan van verdubbeling van port voor de niet-gefrankeerde brieven aan te nemen. Hunnes inziens zou het doel genoegzaam worden bereikt door de postzegels voor ledereen verkrijgbaar te stellen met een korting van 10 of 20 ten honderd op het daarop uitgesproken bedrag, zoodat degeen, die een postzegel van 10 cents gebruikt, daarvoor 9 of 8 cents zou betalen, en dus

in 't wezen den zaak het port van den brief, waaraan een postzegel van 10 cents gehecht is, een of twee cents minder zou bedragen dan dat van den ongefrankeerden of tegen betaling van geld op het postkantoor gefrankeerden brief. Zoo doende zou, meenen zij, wel niet in eens, maar toch langzamerhand het gebruik van postzegels algemeen en het daaromtrent bestaande vooroordeel overwonnen worden.

§ 2. Onder de wenschelijke verbeteringen van ons postwezen tellt men het vergemakkelijken der geldverzending door middel van postwissels. Het valt niet te ontkennen, dat die wijze van geldverzending nog altijd met te veel formaliteiten en bezwaren gepaard gaat. Voor het ontvangen van elken postwissel moet de houder zich in persoon op het postkantoor vervoegen, of ten minste volmagt verstrekken. Die last ware wellicht weg te nemen door het opdragen der uitbetaling van de postwissels aan de brievenbestellers, die dan daarvoor de houders op een door hem medegebragt boek eene kwitantie zouden kunnen laten ondertekenen.

De provisie van twee ten honderd ten behoeve van het Rijk voor verzending van geld door postwissels, die volgens art. 18 der postwet gevorderd wordt is zeker te hoog. Zij zou, naar veler gevoelen, tot op één ten honderd kunnen worden verminderd.

§ 3. In al de afdelingen zijn de toenemende klagten over het vermissen van brieven, waarmede geldswaarde verzonden is, ter sprake gekomen. Het viel niet te ontkennen, dat de gestadige aanwijzingen, die men daaromtrent, vooral ook in het Politieblad, vindt, er toe hebben medegewerkt om in dit opzigt wantrouwen tegen de brievenposterij te doen ontstaan. Men noemt streken des lands, waar het verzenden van stukken van waarde met de post bijna nooit meer plaats vindt. Nu bevroede men wel, dat de brievenposterij niet zelden ten onrechte de schuld der vermissing draagt, daar bijzondere personen, bedienenden vooral, er belang bij kunnen hebben, brieven als op de post verloren te doen voorkomen die nooit bezorgd zijn; maar men meende toch, dat naar midelen moest worden uitgezien om de brievenposterij voor beschuldigingen van dezen aard zooveel mogelijk te vrijwaren.

§ 4. Door eenige leden werd in bedenking gegeven om vrijdom van port te verleenen voor alle gedrukte stukken, die met de brievenpost verzonden worden, voor zoover deze stukken reeds aan het zegelrecht onderworpen zijn. Zij zagen niet in, waarom deze stukken aan de betaling van een dubbel recht moesten worden onderworpen. Andere leden vereenigden zich echter geenszins met deren wensch. Volgens hen is het zegelrecht eene belasting van eenen geheel anderen aard dan het briefport. Wierd het aangegeven denkbeeld gevolgd, dan zouden ook de dagbladen voortaan vrijdom van port genieten; maar ook juist daardoor de afschaffing van het zegelrecht der dagbladen te moeilijker worden. Deze laatste afschaffing nu is in hun oog eene zeer gewenschte zaak. Zij wordt in het belang der publiciteit gevorderd, en men moet zich den weg niet versperren om daartoe zoo spoedig mogelijk te geraken.

§ 5. Vele leden hebben het verlangen geuit, dat, op het voorbeeld der wet van 1850, aan het tegenwoordige ontwerp een slot-artikel wierd toegevoegd, inhoudende, dat de bestaande wetsbepalingen omtrent het briefport en de aangelegenheden der brievenposterij binnen zekeren termijn aan eene nieuwe herziening zullen worden onderworpen.

§ 6. Algemeen en met aandrang is gevraagd, welke uitvoering tot nu toe gegeven is aan het voorschrift van art. 33 der postwet van 1850, volgens hetwelk de Koning de gevallen bepaalt, waarin ter zake van het algemeen belang vrijstelling van briefport wordt verleend. De strekking van dit voorschrift is nog nader aangeduid bij art. 3 van het Kon. besluit van 5 Julij 1850 (Staatsblad no. 38), hetwelk met zooveel woorden zegt, dat in ieder geval de vrijstelling aan autoriteiten, ambtenaren enz. slechts toegestaan wordt voor briefwisseling over ambts- of dienstzaken, waarin het algemeen belang betrokken is. Daardoor is de vrijdom binnen nauwe grenzen beperkt, en men moest dus verwachten, dat de Reg. alle bestaande vrijstellingen zou toetsen aan den regel, dien zij zelf heeft gesteld, en eene algemeene herziening daaromtrent tot stand te brengen. Van zoodanige herziening is echter tot dusverre niets gebleken, en men wenscht derhalve te weten, of die herziening reeds is aangevaagen; zoo ja, hoe ver zij gevorderd is. Tevens verlangt men eene lijst te ontvangen der vrijstellingen, achtereenvolgende bij Kon. besluiten verleend en tot nu toe in stand gehouden.

In afwachting van deze opgaven gevonde men zich gedrongen, te verklaren, dat de vrijdom van port, zoo als die tot nu toe door de postdirecteuren genoten wordt, rechtstreeks strijdig is met de wet en met het Koninklijk besluit van 5 Julij 1850. Het spreekt van zelf, dat men daarbij het oog niet heeft op den vrijdom voor de briefwisseling tusschen de postdirecteuren onderling of met de hoofdadministratie over ambts- of dienstzaken gevorderd; maar op de vrijstelling voor de dagbladen en tijdschriften, die de postdirecteuren ontvangen om ze aan bijzondere personen te leveren, alsmede voor de daarover gevorderde briefwisseling. Het is van algemeene bekendheid, dat zoodanige levering van dagbladen, tijdschriften, soms ook van boeken, aan vele postkantoren op eene groote schaal plaats vindt, en dat de postambtenaren daaruit aanzienlijke voordeelen trekken. Waar dit het geval is, handelt de postambtenaar niet als zoodanig maar als bijzonder handel-drijvend persoon, en behoort hij dan ook in die hoedanigheid gepatenteerd te zijn. Het algemeen belang is in dien handel niet betrokken. Zoo tot bewondering daarvan vrijstelling van port aan de postdirecteuren wordt verleend, is die vrijstelling een onwettig en schadelijk misbruik, waardoor de Staat, die het port van alle aan postdirecteuren verzonden

dene dagbladen en tijdschriften en van de over de verzending gewisselde brieven mist, aanmerkelijk benadeeld wordt. Aan dat misbruik, dat reeds veel te lang heeft bestaan, behoort zoo spoedig mogelijk en voor goed een einde te worden gemaakt.

Slechts enkele leden waren er, die de bedenking in 't midden bragten, dat de voordeelen, die aan de postkantoren uit de levering van dagbladen en tijdschriften worden genoten, tusschen de ambtenaren worden verdeeld, zoo zelfs dat ook de brievenbestellers daarin eenig aandeel erlangen; dat de bezoldiging van vele postambtenaren met het oog op die emolumenten is berekend, en dat, daar deze bezoldiging over 't algemeen gering is, 's Rijks schatkist te hulp zou moeten komen zoodat levering van dagbladen en tijdschriften aan de postdirecteuren te moeilijk of onmogelijk wierd gemaakt. Naar dit gevoelen zou de op dit punt te brengen verandering aan den Staat op eene jaarlijksche uitgave van f 40,000 of f 50,000 te staan kunnen komen. Men heeft aan deze leden geantwoord, dat, zoo die uitgave niet anders te vermijden is dan door het in stand houden van een tegen de wet aandruischend misbruik, men zich die zal moeten getroosten. In allen gevallen zou toch ook, zoodra van de dagbladen en tijdschriften, die thans aan de postdirecteuren verzonden worden, port wierd betaald, de opbrengst der brievenposterijen vrij aanmerkelijk toenemen, en de bedoelde verhoging van staatsinkomsten dus eeniger mate door vermindering van inkomsten opgewogen worden.

Naar het gevoelen van verscheidene leden behoort men nog een stap verder te gaan, en aan de postambtenaren alle innemingen in het boekhandelaarsbedrijf, en dus het leveren van dagbladen, althans van tijdschriften en boeken, voor goed te verbieden.

Enige leden deden de bedenking gelden, dat met opzigt tot dit punt, het gerief van het lezend publiek, niet het belang van den boekhandel op den voortgrond moest staan. Was het nu waar, gelijk men beweerde, dat, ook tengevolge van de regeling der postdienst in vreemde landen, de postdirecteuren beter in de gelegenheid zijn om vreemde dagbladen spoedig en geregeld aan bijzondere personen te leveren dan de boekhandelaren, dan behoorde ten minste ten aanzien van die dagbladen op den te stellen regel eene uitzondering te worden gemaakt. Het gevaar moest niet kunnen ontstaan, dat men op kleinere plaatsen haiten de mogelijkheid gesteld wierd om een vreemd dagblad te ontvangen. Het sprak echter van zelf, dat geene bemoeienis van eenig postambtenaar met den boekhandel behoorde plaats te hebben dan voor zover die ambtenaar daarvoor behoort, en dus op hetzelfde voet als de boekhandelaar, is gepatenteerd.

§ 7. Met opzigt tot de leemten, die nog in de postdienst en het beheer der posterij bestaan, heeft men in de eerste plaats de aandacht der Reg. gevestigd wilde hebben op de omstandigheid, dat nog op vele kleinere plaatsen hulpkantoren ontbreken.

§ 8. In de tweede plaats meent men der post administratie het wenschen, van alle mogelijke voorzorgen te moeten aanbevelen om de natuurlijke moeilijkheden, die vooral 's winters, tengevolge van den toestand van wegen en rivieren aan den geregelden loop der posten in den weg staan, te overwinnen. In den tegenwoordigen winter heeft men op vele plaatsen, daaronder zelfs aanzienlijke steden, reden gehad, zich over de vertraginge aankomst der brievenposten, of zelfs over het achterblijven daarvan gedurende een of meer etmalen, te beklagen.

In 't algemeen acht men het wenschelijk, dat het mogelijke worde gedaan, om de uitbreiding onzer spoorweglijnen tot verbetering der postdienst te doen strekken. Op nieuw werden dan ook de zoogenaamde bureaux ambulants of voortbare postkantoren, waarvoor op de Staatsbegroting voor 1855 eene som is aangevraagd, ter sprake gebragt. Men vroeg, hoever de Regering, wat dit punt betreft, ten aanzien van den Rijnspoorweg gevorderd is. Kwamen zulke postrijtuigen meer algemeen op onze spoorwegen in werking, dan zou aan het verlangen der leden kunnen worden voldaan, die voor de reizigers op de spoorwegen de gelegenheid goepend wenschen te zien om op de spoorwegstations zelve brieven te verzenden, waardoor ook te dit opzigt met vreemde postwaringingen gelijke tred zou worden gehouden. Zoolang op den spoorweg zelve niet een postkantoor bestaat, waar men de brieven stampelt, schijnt en voor de verzending dragt, is, men herzeeld dit ligt, de hier bedoelde besporende verzending onmogelijk.

§ 10. Sommige leden wenschten te weten, dat bij de tegenwoordige regeling der postdienst, te Brussel slechts eenmaal daags gelegenheid bestaat om brieven naar Nederland te verzenden, en dat die brieven daar vóór 3 ure na den middag op de brievenpost bezorgd moeten zijn. Was dit werkelijk het geval, men zou dit, vooral na de spoorwegverbinding met België tot stand is gebragt, een wezenlijke leemte in de dienstregeling moeten noemen, want des moeds door het treffen eener nadere post-overeenkomst zou behooren te worden voorzien. Men wenscht op dit punt nadere inlichting te ontvangen.

§ 11. Door eenige leden is teraggekomen op de reeds meermalen bij de behandeling der Staatsbegroting gemaakte bedenkingen tegen de vereeniging in één en denzelfden persoon der betrekkingen van hoofd der administratie van de posterijen en van directeur van het postkantoor te 's Gravenhage. Men heeft en bekwaam de bedoelde ambtenaar ook zijn onge, zij kunnen zich niet voorstellen dat hij in staat is twee zoo onderscheidene betrekkingen in alden deede behoorlijk te vervullen. Bij de overgrote uitbreiding en omvang, die het beheer der brievenpost heeft erlangd, schijnt het onmogelijk, dat hij, die daarmede is belast, nog tijd overhoudt voor eene andere plaatselijke betrekking.

§ 12. Men wensch van de Regering een overzicht te erlangen van al hetgeen in het tijdperk van 1849 tot en met 1854 jaarlijks voor de brievenposterij werkelijk is uitgegeven; waar tegenover dan de geheele opbrengst der brievenposterij over elk der genoemde jaren zou moeten worden gesteld.

Men wensch voorts een overzicht te erlangen van al de lijnen, waarop eene geregelde dagelijksche postdienst bestaat; waarop bijvoeging der opgave van de plaatsen, waar hetzij postkantoren, hetzij hulpkantoren gevestigd zijn, alles zóó ingerigt, dat men, zoover dit mogelijk zij, de punten leere kennen, waar de ingezetenen in de gelegenheid zijn tot dagelijksche brievenverzending.

§ 13. Eenige leden wenschen der Regering in bedenking gegeven te hebben, om wanneer de thans voorgestelde wijzigingen in de postwet tot stand gebracht zullen zijn, eene nieuwe officiele uitgave der postwet, zoodanig als die dan zal luiden, te doen drukken en tegen eenen geringen prijs verkrijgbaar te stellen, onder bijvoeging van daarbij behoorende instructien.

Art. 1. Nagenoeg algemeen heeft het denkbeeld, om den derden trap van het briefport te doen vervallen, bijval gevonden. Men ziet daarin eene wenschelijke ontheffing der ingezetenen, die tegen eene betrekkelijk niet groote offering van de zijde der schatkist tot stand te brengen is. Intusschen werd door een aanzienlijk aantal leden het gevoelen voorgestaan, hetwelk ook bij de beraadslaging over de postwet van 1850 zoo veel verdedigers heeft gevonden, dat dan alleen ons postwezen tot eenen normalen toestand zal zijn gebracht, als een uniform-port van 5 cents is ingevoerd. Men meende dat de Regering in hare Memorie van Toelichting blijken gaf van de onmiskenbare voordeelen, aan zoodanig uniform-port verbonden, te ligt te stellen. Krachtadige bevordering van maatschappelijk verkeer en van zeer wezenlijk belangen van handel en nijverheid zou daarvan het gevolg zijn. Aan den anderen kant wilde men niet ontkennen, bezwaar te zien in het offer van 5 tonnen gouds, dat de schatkist voor deze verbetering jaarlijks zou moeten brengen; al ware het ook, dat die winstderiving zeer zeker door de sterke vermeerdering der briefwisseling allengs afnemen en misschien door den tijd in 't geheel niet meer merkbaar zou zijn. Alleen uit dezen hoofde werd door zeer vele leden op het invoeren van het uniform-port van 5 cents voor het tegenwoordig oogenblik niet aangedrongen, en zouden zij in de voordragt der Regering berusten. Zij deden dit echter alleen onder voorwaarde dat de invoering van het laag uniform-port het doel bleef, waarheen voortdurend werd gestreefd, en hetwelk men bij de volgende herziening der postwet hoopte te bereiken.

Art. 6. Nagenoeg algemeen is men opgekomen tegen de hier voorgestelde wijziging der postwet van 1850, voor zoover de bepaling betreft, dat de adressen of facturen van verkochte goederen, die met openbare middelen van vervoer worden verzonden, voortaan ongesloten zouden moeten zijn. Hoe men ook geneigd is om misbruik te helpen tegengaan, de zorg daarvoor moet niet zoo ver worden uitgestrekt, dat de volksbedrijvigheid regstreeks wordt belemmerd. Dit zou hier het geval wezen, daar de voorgestelde bepaling aandruischt tegen de gewoonten en belangen van den kleinhandel.

De goederen, die bij de grossiers in de steden voor de winkeliers ten platten lande gekocht en met veerschuiten, vrachtwagens en dergelijke middelen van vervoer aan hen verzonden worden, gaan altijd vergezeld van facturen, waarop bij de omschrijving der goederen ook de verkoopsprijs is aangeteekend. Die prijs is in zeer veel gevallen een geheim. Hij moet dit blijven, omdat anders, bij de sterke mededinging die in den kleinhandel bestaat, het belang van verkooper en koper grootelijks zou worden benadeeld. Allermeest moet dat geheim worden bewaard voor den schipper of voerman, met het vervoer belast en die gewoonlijk vooraf de bestelling heeft gedaan, daar deze niet zelden zelf winkelier is en ook buitendien van de wetenschap, die eene opene factuur verschaft, misbruik zou kunnen maken. Wierd dus de voorgestelde bepaling omtrent de facturen vastgesteld: er zou in zeer vele gevallen niet anders overschieten dan het verzenden dier facturen per brievenpost; maar ook dit zou groote ongelegenheden na zich slepen. De goederen zouden in de plattelands-gemeenten aankomen vóór de facturen, eene dadelijke vergelijking van hetgeen men ontvangt met de rekening des verkoopers onmogelijk worden, en de ontvanger der goederen op het oogenblik, als hij daaraan het meest behoefte heeft, van de kennis van menige bijzonderheid omtrent die goederen verstoken zijn. Welk zoude de ongelegenheden der voorgestelde bepaling zich ook tot het verkeer met het buitenland uitstrekken. Men meent toch te weten, dat in Duitschland pakken goederen met geslotene facturen kunnen worden verzonden, en de ondernemers van postwagendiensten, die met buitenlandsche van dien aard in verbinding staan, zouden dus aan de grenzen zoodanige pakken niet kunnen overnemen.

Evenzoo meent men, dat de Regering te ver gaat door van de spoorweg-, stoomboot-, diligence en dergelijke ondernemingen te vorderen, dat de papieren betrekkelijk de onderneming zelve voortaan ongesloten zijn. Er is iets stuitends in, dat zoodanige ondernemingen de papieren, die haar eigene zaken betreffen en waarvoor dus geene betaling van vracht in aanmerking komt, niet meer op de wijze als zij dit goed en noodig vinden zouden mogen vervoeren. De dienstbrieven, die het hier geldt, hebben niet zelden betrekking tot het toezigt op conducteurs, schippers en dergelijken. Het doel der daarin vervatte voorstellen en bevelen aan de agenten der onderneming zou niet te bereiken zijn, als de brieven geopend in handen van dezelfde conducteurs; schippers enz. moesten worden

gesteld. Aan het gebruik maken der brievenpost voor zulke brieven valt in 't geheel niet te denken.

's Gravenhage, 5 Maart.

Z. M. heeft in den militieraad voor de ligting van 1855, zitting houdende te Arnhem, benoemd tot lid, J. D. van Leeuwen, lid van den raad der stad Arnhem, thans plaatsvervangend lid; en tot plaatsvervangend lid, G. André de la Porté, lid van den raad der stad Arnhem.

Z. M. heeft benoemd: tot notaris te Horst, T. J. L. Bosser, candidaat-notaris aldaar; en tot notaris te Well, gemeente Bergen, J. H. W. van Eijll, candidaat-notaris aldaar.

De Opper-Ceremoniemeester heeft bekend gemaakt, dat het Hof den rouw zal aannemen wegens het overlijden van Z. M. Nikolaas I, Keizer aller Russen, voor den tijd van tien dagen geheelen rouw, drie weken middelbaren rouw en twee weken lichten rouw, met ingang van Maandag den 5den Maart.

\* Het paleis van H. M. de Koningin-moeder is ten gevolge van het overlijden van den Keizer van Rusland, gesloten, zoo ook het hotel van den heer Lomonosoff, minister van Z. M. den Keizer aller Russen bij het Nederlandsche Hof.

\* Eergisteren zijn er brieven van rouwheklag van de leden der Koninklijke familie naar Petersburg afgezonden en tevens van gelukwensching voor Z. M. den Keizer Alexander den Tweede.

\* Naar men verneemt zijn de miliciens; behoorende tot de ligting van 1854 tegen den 3den April opgeroepen om zich naar hunne respectieve corpsen te begeven.

\* De vereenigde contingenten voor de ligting der Nationale Militie voor het jaar 1855 in de provincie Zuid-Holland, bedragen 1693 manschappen. Daartoe zal o. a. moeten leveren: Rotterdam 267 miliciens; 's Gravenhage 219, Leiden 106, Dordrecht 64, Delft 55, Gouda 42, Schiedam 39, Gorinchem en Vlaardingen ieder 24, Sliedrecht 15, Katwijk 14, oud Beijerland en Ridderkerk ieder 13, Alkmaar, Brielle, Hardinxveld, Maassluis en Ouddorp ieder 12.

De voorjaars-vergaderingen in 1855 van de verschillende Provinciale Commissiën van Onderwijs, zijn aldus bepaald: In Noordbrabant, 17 April; Gelderland, 10 April; Zuid-holland, 16 April; Noordholland, 16 April; Zeeland, 18 Utrecht, 16 April; Friesland, 10 April; Overijssel, 18 April; Groningen, 11 April; Drenthe, 17 April en Limburg, 19 April; alles volgens de wet van 3 April 1806 en bijbehorende reglementen. Of dit de laatste keer zal zijn, dat deze vergaderingen zullen gehouden worden, zal de tijd leeren. Wordt het ontwerp van wet afgestemd, zooals velen wenschen, dan zullen de zaken op den ouden voet nog eenen geruimen tijd moeten blijven.

Het Handelsblad meldt, dat het concert, dat morgen avond hier ter stede door Mevrouw Jenny Goldschmidt-Lind zou worden gegeven, geen plaats zal hebben.

Te Utrecht overleed den 26 Febr. II., in den ouderdom van 69 jaren, de heer Mr. J. W. Römer. Na zijne academische studiën volbragt te hebben, werd hem eene ambtsbetrekking bij het Landdrostambt te Utrecht opgedragen. Toen hij door de opheffing van het Landdrostambt in 1810 deze betrekking verloor, werd hij aangezocht om, als griffier voor den burgerlijken stand, ter stedelijke secretarie mede te werken tot invoering der voor dit land nieuwe bepalingen van den Code Napoleon.

Later was hij nog in ruimer kring met eere werkzaam, toen hij in 1813 tot secretaris der stad Utrecht benoemd werd, en hem later de betrekking van auditeur-militair bij het Provinciaal Kommandement van Utrecht, ten deel viel.

Den 14 Februarij is te Utrecht gepromoveerd tot doctor in de geneeskunde *honoris causa*, de heer P. Bleeker, dirigeend officier van gezondheid bij de militaire geneeskundige dienst in Neêrlands-Indie, te Batavia.

Men leest in de *Amsterdamsche Courant* het volgende: Naar men ons berigt, bestaat het voornemen, om eene directe stoombootdienst tusschen het eiland Texel en de stad Amsterdam in te rigten, en zouden de heeren S. Keijser en c. s. zich reeds daartoe aan het hooft bestuur hebben gewend, het plan hebbende, om onderweg Wieringen, Medenblik en Enkhuizen aan te doen, en zou die dienst strekken tot vervoer van reizigers, goederen en vee.

**Almelo, 2 Maart.** Naar men verneemt zou door de raadkamer van de arrond.-regtbank alhier, op grond van art. 109 Strafwetboek, luidende: "Wanneer een of meer burgers, door middel van samenrotting, dadelijkheden of dreigementen, verhinderd zullen zijn, hunne burgerschapsregten uit te oefenen, zal ieder der schuldigen gestraft worden met eene gevangenzetting ten minste voor zes maanden, en ten hoogste voor twee jaren, en met ontzetting van het regt van stemgeving en stembaarheid, gedurende ten minste vijf, en ten hoogste tien jaren." — regts-ingang verleend zijn tegen den heer T. t. K., fabrikant alhier. De vervolging heeft betrekking tot de verkiesing van den heer Mr. G. M. van der Linden, tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

(s Gravenhaagsche Nieuwsbode.)

**△ Arnhem, 4 Maart.** Heden namiddag ten 3 ure kondigde het kanon, door drie schoten, het losgaan der rivier vóór deze stad aan. Door een buitengewoon hoog waterstand, is de drift van het afstroomend ijs zeer snel, zoodat de communicatie naar Nijmegen en aan de Malburgsche en Drielsche veren geheel is gestremd. Buitende Sabelspoort, langs de rivier, zijn verscheiden ijsdammen opgeworpen van eenige voeten hoog, terwijl het kwelwater, in breeden stroom over den Westervoortschen dijk in de stads binnengracht neervloeit, zoodat men daar ter stond een aanvang met dammen heeft gemaakt. Onder lang staan alle huizen gelijkvloers onder water, en was men druk bezig met, zooveel mogelijk, op derzelve bovenverdiepingen te bergen. Gelukkig indien er benedenwaarts geene opstoppingen plaats hebben, waardoor de dijken der Betuwe groot gevaar zouden loopen, bij zulk eenen hoog waterstand.

## Eerste Huwelijks-afkondiging.

Zondag, 4 Maart 1855.

Hermanus Johannes Steenbergen, 27 j., met Johanna Agnes Gardener, 28 j. — Johannes Stephanus Bouman, 56 j., wed. van Hendrika Boumer, met Pitronella van den Oever, 52 j., wed. van Hendricus Daamen. — Willem Bartholomeus Schaake, 28 j., met Cornelia Sluijs, 32 j. — Barend Stermerding, 48 j., met Adiana Hooft, 28 j. — Martinus Johannes Franciscus Put, 32 j., met Rosalia Antoinetta Jacoba Pichal, 28 j. — Anthoni van Duine, 27 j. met Susanna Maria van Es, 37 j.

## Per Telegraaf.

**Turin, 4 Maart.** Het officieele dagblad behelst een koninklijk manifest, waarbij de oorlog aan Rusland verklaard, en het verwijt van ondankbaarheid van zich afgevoerd wordt. Sardinië, wordt daarin gezegd, heeft den oorlog begonnen tot bescherming der belangen van Europa. Russische eigendommen zullen alle beschermd worden en aan de Russische schepen is een uitstel tot vertrek toegestaan.

**Weenen, 5 Maart.** Lord John Russell wordt heden hier verwacht.

Bij keizerlijke dagorder worden de onbaatzuchtige diensten door keizer Nicolaas in moeilijke tijden bewezen, erkend met bevel, dat het Oostenrijksche regiment krasiers *Keizer Nicolaas* dien naam altijd zal behouden.

**Parijs, 5 Maart.** De keizer is gisteren alhier teruggekomen.

Gisteren zijn de ratificatiën van het tractaat tusschen Sardinie en de Westersche mogendheden uitgewisseld.

Eene officieele depeche uit Cadix, dragende de dagteekening van 4 dezer, meldt, dat op Cuba eene zamenzwering ontdekt is, met het doel om den generaal Concha te vermoorden en een inval van de vrijbuiters te bevorderen. Er hebben een aantal arrestatiën plaats gehad. Een schip van de Vereenigde Staten, met amunitie geladen, was in beslag genomen.

**Brussel, 5 Maart.** Gisteren is de minister van buitenlandse zaken bij den Koning op het kasteel van Laeken onthouding geworden, en heelt hij die gelegenheid verklaard, dat in zijn verzoek om ontslag moest volharden, tevens de hand wijzende het aanzoek, om een nieuw kabinet met eenige van de tegenwoordige ministers zamen te stellen. Men zegt dat een der leden van de liberale partij daarmede belast zal worden.

## Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 5 Maart 1855.

Nederland. Pct.		Rusland.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	61 1/2	100 1/2
Dito Certificat.	8	78 1/2	99 1/2
Dito Dito.	4	91 1/2	82 1/2
O. I. Leening.	4		87 1/2
Amort. Syndic.	3 1/2		75
Hand.-Maats.	4 1/2		
Belgie.		Polen.	
Certificaten.	2 1/2		
Dito Dito.	3 1/2		
Frankrijk.		Oostenrijk.	
Obligatiën.	8		
Spanje.		Oostenrijk.	
Nieuwe.	1	18 1/2	68 1/2
Dito Buitent.	8	36 1/2	74 1/2
Dito Binnent.	8	81 1/2	76 1/2
Bew. Sp. Com.		17 1/2	76 1/2
Amort. Schuld.			76 1/2
Portugal.		Oostenrijk.	
Londen nieuwe.	5	88 1/2	82 1/2
Dito nitgest.	4		82 1/2

Mexico, te Lond. 3 pct. 20, 1/2; dito Ont. 20, 1/2; Peru 4 1/2 pct. 69 1/2, 1/2.

De markt opende heden in eene vrij willige stemming, kon zich op haar verhoogd standpunt niet souteneren, meest alle fondsen aanzienlijke verkoopprijzen werden taeerd, alleen voor Russ. was tot beter prijzen veel wa.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.